

Sammanfattning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande

Bedömning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande per resultat				
Mänsklig säkerhet och försörjning		2013	2014	2015
Förbättrade konfliktlösnings- och försoningsmekanismer på lokal och nationell nivå	Bedömning måluppfyllelse			
	Bedömning insatsportföljens genomförande			
Ökat antal av befolkningen, särskilt unga, med sysselsättning som ger tillräckliga inkomster för att försörja sig	Bedömning måluppfyllelse			
	Bedömning insatsportföljens genomförande			
Hälsa och jämställdhet		2013	2014	2015
Fler människor har tillgång till rent dricksvatten och förbättrad sanitet	Bedömning måluppfyllelse			
	Bedömning insatsportföljens genomförande			
Förbättrad tillgång till kvalitativ hälso- och sjukvård, bland annat genom att Sverige bidrar till ökat antal förlossningar som är assisterade av utbildad personal och till att ett ökat antal barn ges nödvändiga vaccinationer	Bedömning måluppfyllelse			
	Bedömning insatsportföljens genomförande			
Färre kvinnor utsätts för könsrelaterat våld, bland annat genom att fler lokala samhällen tar avstånd från kvinnlig könsstympning	Bedömning måluppfyllelse			
	Bedömning insatsportföljens genomförande			
Demokrati och mänskliga rättigheter		2013	2014	2015
Stärkt kapacitet hos lokala och centrala institutioner att tillhandahålla grundläggande tjänster, rättskipning och möjligheter till demokratiskt deltagande	Bedömning måluppfyllelse			
	Bedömning insatsportföljens genomförande			

Fler människor har kunskap om och möjlighet att verka för stärkta mänskliga rättigheter	Bedömning måluppfyllelse			
	Bedömning insatsportföljens genomförande			
Större oberoende och högre journalistisk kvalitet i somaliska medier	Bedömning måluppfyllelse			
	Bedömning insatsportföljens genomförande			
Stärkt egenmakt för kvinnor, bland annat med ambitionen att ökadeltagande i politiska processer	Bedömning måluppfyllelse			
	Bedömning insatsportföljens genomförande			

Sammanfattning av slutsatser och rekommendationer

Slutsatser och rekommendationer för resterande del av strategiperioden

Halvtidsöversynen visar att **strategin alltjämt är relevant och att det svenska utvecklings-samarbetet i stor utsträckning genomförs enligt plan**. Inget behov av en strategiförändring under nuvarande strategiperiod föreligger¹.

Trots en svår kontext görs **framsteg inom nästan alla resultatområden och det svenska utvecklingssamarbetet ger resultat**. Sverige har bl.a. bidragit till över 25 000 jobb, primärhälsovård för 5,6 miljoner människor, ca 400 utbildade barnmorskor, fredsbyggnad på lokal nivå samt statsbyggnad på federal och regional nivå. Det besvärliga och instabila säkerhetsläget i stora delar av landet utgör den främsta utmaningen som försvårar vid såväl genomförande som uppföljning av resultat.

Trots förseningar har New Deal-ramverket bidragit till viktiga framsteg i Somalia, såsom ökat somaliskt ägarskap och förbättrad koordinering, även gällande samverkan mellan politik, säkerhet och utvecklingssamarbete. Den globala översyn som genomförts av den Internationella dialogen inom freds- och statsbyggnad lyfter fram Somalia som det mest framgångrika exemplet på genomförande av New Deal ramverket.

Fortsatt stärkta kopplingar och synergier mellan resultatområdena är en prioritet speciellt inom jämställdhet och resiliens. Framsteg har gjorts i att stärka jämställdhet inom FN-program genom Sveriges stöd till UNWOMEN. Länken mellan utvecklings- och humanitära program har stärkts framförallt inom Sveriges resiliensstöd.¹

Sverige ska även fortsättningsvis anamma en konfliktkänslig ansats i sitt bistånd till Somalia. Sverige kommer att undersöka möjligheter att göra regelbundna ”lätta” konfliktanalyser i seminarieform. Det är även fortsatt av största vikt med ett integrerat arbetssätt där politisk dialog och utvecklingssamarbete går hand i hand.

Inom resultatområdet **mänsklig säkerhet och försörjning** tolkas mänsklig säkerhet bredare än resultatformuleringen, genom att inte enbart fokusera på konfliktlösnings- och försoningsmekanismer utan även på bredare fredsbyggande och konfliktförebyggande insatser.

¹ Behovet av ytterligare fokus på jämställdhet, närmare koppling mellan humanitärt och långsiktigt stöd, samt synergier mellan insatser inom olika resultatområden är alla slutsatser som drogs vid en workshop i oktober 2015 i Nairobi som genomfördes med stöd av OECD/DAC

Rörande försörjning, som särskilt avser jobbskapande för unga och kvinnor, har resultat nu börjat uppnås efter vissa förseningar. Under återstoden av strategiperioden ska fokus ligga på uppföljning av New Deal-finansieringsmekanismernas effektivitet. Dessutom ska kvinnors ekonomiska egenmakt och miljö/klimat integreras i alla insatser. Kopplingen till resiliens, inklusive hållbara lösningar för internflyktingar och migration kan stärkas. Med ytterligare medel kan ytterligare engagemang för grön ekonomi, främst rörande förnybar energi och fiske övervägas.

Inom området **hälsa och jämställdhet** har resultat framförallt uppnåtts på hälsoområdet, medan resultaten inom vatten och sanitet samt jämställdhet varit begränsade. Ökat fokus för kvarvarandeperioden av strategin ligger i att dels tydligt integrera vatten och sanitet med hälsa för förbättrat resultat vad gäller minskad barndödlighet. Dessutom fokusera på rätten till hälsa inklusive SRHR för att förebygga kvinnlig könstympling, sexuellt våld mot kvinnor, tvångsäktenskap.

Få resultat har uppnåtts vad gäller förebyggande av sexuellt och könsrelaterat våld. Därför genomförs och övervägs ytterligare stöd till ett antal pilotprojekt. Ökat fokus på och mer resurser till jämställdhet, inklusive sexuellt och könsrelaterat våld, kommer att ha högsta prioritet under återstoden av strategiperioden.

Resultatområdet **demokrati och mänskliga rättigheter** är brett och inkluderar stöd till statsbyggande, rättsväsendet, media, mänskliga rättigheter och kvinnors egenmakt och politiska deltagande. Sveriges stöd till den politiska processen, statsbyggande och kapacitetsbyggande av institutioner har gett tydliga resultat. Det finns dock ett behov av att komplettera detta stöd med insatser för att stärka lokal samhällsstyrning och skapa förutsättningar för brett politiskt deltagande. De pågående insatser som gäller mänskliga rättigheter har i stor utsträckning varit inriktade mot ansvariga instanser (duty bearers). Dessa bör utökas så att även rättighetsbärare (right holders) i ökad utsträckning inkluderas.

Rekommendationer:

Resultatstrategin är alltså relevant för den somaliska kontexten och det finns inget behov av förändringar av resultatformuleringar.

Fokus på **jämställdhet och kvinnors egenmakt bör lyftas ytterligare och ges högsta prioritet under den kvarvarande delen av strategiperioden** för bättre resultat. Detta innebär arbete på olika nivåer och både en tydligare integrering av ett jämställdhetsperspektiv i pågående stöd inom alla sektorer, liksom mer stöd till strategiskt riktade insatser baserat på identifierade gap och Sveriges komparativa fördelar. Dialogen bör även stärkas för att bli mer strategisk och sammanhållen utifrån den feministiska utrikespolitiken.

Sveriges stöd till den politiska processen, statsbyggande och kapacitetsbyggande av institutioner har gett relativt tydliga resultat. Det finns dock ett behov av att komplettera detta stöd med insatser för att stärka lokal samhällsstyrning och skapa förutsättningar för ett bredare politiskt deltagande.

Utökad fokus inom resultatområdet demokrati och mänskliga rättigheter till rättighetsbärare samt stärkt länk till mänsklig säkerhet bör övervägas, inklusive insatser för att förebygga våldsbejakande extremism och radikaliserings samt avvärjning, demobilisering och återanpassning av före detta kombattanter.

Ytterligare en prioritering under återstoden av strategiperioden kommer att vara att fortsätta att utveckla mekanismerna för uppföljning, samt utveckla ett mer strategiskt angreppssätt kring kostnader för säkerhet och riskhantering. Biståndets samordning och uppföljning flyttar gradvis till Somalia. **Det bör övervägas, i samråd med UD, att flytta en eller två tjänster till Mogadishu på mer permanent basis.** Sveriges eventuella deltagande i den gemensamma EU-anläggningen, är en viktig faktor i denna diskussion.

Den somaliska diasporan i Sverige har på olika sätt involverats i utvecklingssamarbetet med Somalia och tillför ett mervärde som utvecklingsaktör.

Sambandet mellan utvecklingssamarbetet och det humanitära stödet kan utvecklas vidare. **Fortsatt stöd till resiliens och ett specifikt fokus på att stärka kopplingen mellan humanitärt stöd och utvecklingssamarbete föreslås.**

Det internationella policyramverket New Deal for Fragile States har varit vägledande för det svenska utvecklingssamarbetet sedan Somali Compact antogs i september 2013. Den somaliska nationella utvecklingsplanen (NDP) som håller på att tas fram kommer att medföra att Somalia konkretiserar behov och prioriteringar. Detta kommer också vara en viktig komponent i processen för att nå skuldavskrivningar. **Svenskt utvecklingssamarbete bör även fortsättningsvis ge stöd till genomförandet av New Deal i Somalia och den kommande nationella utvecklingsplanen.**

Halvtidsöversynen visar att det svenska utvecklingssamarbetet leder till konkreta resultat i Somalia, trots stora utmaningar. Översynen visar även att strategin är bred vilket medfört att alla resultat inte erhållit adekvat finansiering. **Det föreslås därför regeringsbeslut om att skjuta till 50 MSEK per år 2016-2017** för att möjliggöra ytterligare stöd till förbättrad tillgång till vatten och sanitet, länkad till hälsa, samt för att utveckla miljö- och klimatperspektivet genom stöd till gröna jobb inom förnybar energi och naturresurshantering inklusive fiske. Detta skulle bidra till att ytterligare uppnå önskade resultat inom befintliga områden.

Slutsatser och rekommendationer inför nästa strategi

I den kommande strategin är det av vikt att anpassa resultaten till Somalias nationella utvecklingsplan, New Deal-agendan och FN:s globala mål.. Viktigt med en strategi som är välfokuserad, men som samtidigt medger den flexibilitet som den somaliska kontexten även fortsatt lär kräva. Nuvarande resultatområden kommer sannolikt förbli relevanta. Det finns utrymme att öka volymen inom kommande strategi.

Nära samarbete mellan politik och utvecklingssamarbete kommer vara fortsatt viktigt. Det globala hållbara utvecklingsmålet nr. 16 om fredliga och inkluderande samhällen bör vara ett fokusområde inom den kommande strategin tillsammans med övriga mål, inte minst mål 3 om hälsa och mål 5 om jämställdhet. Erfarenheter från nuvarande strategi och från strategier i liknande miljöer bör beaktas vid framtagande av en ny strategi. Detta inkluderar hela genomförandekedjan, inklusive planering, uppföljning och utvärdering.

En bredare ansats i kommande strategi bör övervägas som inte enbart inkluderar utvecklingssamarbete utan även inkluderar fredsbyggande, humanitärt stöd, migration, justitie samt säkerhet/försvars insatser. Detta skulle länka tydligt mot New Deal-ramverket och sannolikt bidra till ett mer sammanhållet och strategiskt svenskt stöd. Dessutom kan även globala, regionala och subregionala dimensioner inkluderas. Inom en bredare strategi kan olika finansieringsramar samverka och utvecklingssamarbetet skulle kunna kompletteras med fredsbyggande-, försvars-, migrations- och justitie finansiering.

Kontextanalys

Trots den dynamiska och volatila kontexten i Somalia är den svenska strategin och New Deal-agendan fortfarande relevant och tillräckligt flexibel för att kontexten ska kunna hanteras. Det problematiska säkerhetsläget är fortsatt en utmaning för utvecklingssamarbetet, då det krävs kostsamma rese- och säkerhetsarrangemang för internationell personal samt innovativa uppföljningsmekanismer.

Somalia är ett land som präglas av långvariga, flerdimensionella och mångfacetterade konflikter, inklusive lokala konflikter om resurser såsom vatten och betesmark, samt den huvudsakliga konflikten mellan regeringen – som stöds av AMISOM – och Al Shabaab. På övergripande nivå domineras den politiska utvecklingen av den övergång som ska ske 2016, med val, revidering av grundlagen samt

etablering av en federal samhällsstruktur. Även om grundlagsreformen och statsbildningen är försenad förväntas väl hållas under 2016. Som ett exempel på de många oförutsedda händelser som påverkat utvecklingssamarbetet kan nämnas de två regeringsombildningar som gjorts sedan 2012, vilket försenade genomförandet av New Deal-agendan i landet.

Även om delar av ekonomin växt under de senaste tre åren är Somalia fortfarande ett av de fattigaste länderna i världen som innehar bottenplaceringar för sociala indikatorer såsom hälsa och utbildning. Omkring två tredjedelar av befolkningen i åldern 14–29 år tros sakna arbete. Detta är särskilt påtagligt för unga kvinnor där upp emot 75 procent saknar produktiv sysselsättning. Situationen vad gäller mänskliga rättigheter är bland de värsta i världen. Situationen för kvinnor och flickor är särskilt svår med alarmerande nivåer av könsrelaterat och sexuellt våld. Därtill har Somalia den högsta förekomsten av kvinnlig könsstympning i världen, cirka 95 %. Av en befolkning på 12 miljoner behöver omkring 4,9 miljoner människor, stöd för att kunna överleva. Undernäring är även vanligt. Uppskattningsvis 300 000 barn under fem år är akut undernärda och 56 000 barn är allvarligt undernärda. Omkring 1,1 miljoner människor är internflyktingar och mycket sårbara för naturkatastrofer, hunger och säkerhetsrisker.

Det internationella biståndsramverket ”New Deal for Fragile States”, som är särskilt anpassat för sviktande stater, utgör en viktig utgångspunkt för det internationella samarbetet där somaliskt ägarskap, givarharmonisering och kopplingen mellan politik, säkerhet och utveckling är centrala aspekter. Somalia, som har internaliserat New Deal genom ”Somalia Compact”, är kanske det mest framstående exemplet på detta arbetssätt. Anledningen till detta är, enligt Sidas bedömning, de nya och bättre förutsättningarna efter valet 2012, frånvaro av andra konkurrerande ramverk och koordineringsstrukturer, samt ett från det internationella samfundet att förbättra samarbetet.

Den somaliska federala regeringen tar nu fram en utvecklingsplan för perioden 2017-2019. Den nya planen ska bygga på nuvarande Compact, inkludera de nya globala utvecklingsmålen samt vara anpassad för att bidra till skuldavskrivningsprocessen. Den ska även inkludera ett kapitel om resiliens för att koppla till de humanitära behoven.

1. Svenska biståndspolitiska prioriteringar

Fattiga människors perspektiv på utveckling samt rättighetsperspektivet har reflekterats i dess fyra dimensioner i strategigenomförandet utifrån freds- och statsbyggnadsmålen i New Deal-ramverket som präglar det svenska utvecklingssamarbetet.

Makt och röst: Det svenska utvecklingssamarbetet har inkluderat stöd till stärkt jämställdhet, medborgerliga fri- och rättigheter samt civilsamhällets handlingsutrymme.

Resurser: Stöd till ökad inkomstnivå och konsumtionsnivå har bland annat inkluderats inom resiliensstödet, jobbskapandeprogram, samt stödet till hälsovård.

Säkerhet: insatser för att minska sårbarhet och stärka rättslig, ekonomisk och social säkerhet har varit en tydlig del av New Deal-samarbetet. Utsattheten för klimat- och miljöförändringar har inkluderats i framförallt stödet till FN:s och regeringens program för att motverka illegal träkolsproduktion.

Möjligheter: Sveriges aktiva roll i utvecklingen av ett ungdomssysselsättningsprogram är det mest omfattande initiativet för jobbskapande i Somalia.

Fattigdomsperspektivet, rättighetsperspektivet och de svenska prioriteringarna jämställdhet, konfliktkänslighet och klimat och miljö överensstämmer väl med New Deal-ramverket. Dessa prioriteringar inkluderas i det sårbarhetsperspektiv som ska präglar New Deal. Sverige finansierade därför tillsammans med Världsbanken och andra givare en studie och ett seminarium om sårbarhet inför Somali Compact. Sida bedömer att analysen stärkte sårbarhetsperspektivet inom samarbetet, vilket tyvärr inte togs tillvara i Somalia Compact. En tydligare ansats kring sårbarhet är önskvärt med en förnyad analys inom den nya utvecklingsplanen. Enligt resultatstrategin ska miljö och klimat vägas in i de insatser som har produktiv sysselsättning som resultat, vilka behandlas i 4.1.2 nedan.

2. Ekonomi

Strategiperiod: 2013 – 2017

Belopp MSEK	Totalt strategibelopp – 1500		
Utbetalat belopp totalt	956		
Kvarvarande belopp för resterande strategiperiod	544		
Utbetalat belopp per resultatområde och år	2013	2014	2015
Människors säkerhet och försörjning	28	149	113
Hälsa och jämställdhet	0	85	83
Demokrati och mänskliga rättigheter	165	183	137

Oin-tecknat belopp (MSEK)	Avtalat belopp totalt (MSEK)	Avtalat belopp per resultatområde och år (MSEK)	2016	2017	2018
76	468	Människors säkerhet och försörjning	98	59	10
		Hälsa och jämställdhet	83	10	10
		Demokrati och mänskliga rättigheter	105	83	10

Sida har strävat efter att göra utbetalning så tidigt som möjligt under strategiperioden för att uppnå förväntade resultat, t.ex. inom området förbättrad hälsa. En konsekvens av detta är dock att resurserna för den återstående delen av strategiperioden är begränsade. Fördelningen mellan resultatområdena speglar ansatsen i New Deal, d.v.s. fokus på freds- och statsbyggnad.

3. Bedömning av måluppfyllelse och insatsportföljens genomförande *per* resultat

3.1 Resultatområde 1: Mänsklig säkerhet och försörjning

3.1.1 Förbättrade konfliktlösnings- och försoningsmekanismer på lokal och nationell nivå

År	2013	2014	2015
Bedömning av:			
Strategieresultatens måluppfyllelse			
Insatsportföljens genomförande			

Detta resultatområde är i praktiken integrerat med den politiska processen i Somalia som Sverige bidrar till både finansiellt och genom politisk dialog. En kombination av aktiviteter, insatser och kontinuerlig dialog bidrar till detta strategieresultat.

Indikatorer	Gradvisa framsteg mot sektormål	Mål 2017
Fredlig etablering av regionala administrationer med grundläggande kapacitet	² Juba-administrationen etablerad Sydväst-administrationen etablerad. Puntland: Fredligt regeringsbyte	4 nya federala medlemsstater har etablerats utan våldsamma konflikter
Fredlig konfliktlösning	Fler än 50 nya konflikter hanterade. Tre fredskommittéer har etablerats Cirka 19 lokala säkerhetskommittéer har bildats och var och en av dem har utformat en säkerhetsplan.	25 lokala konflikter har övergått till fredlig samverkan

Sveriges stöd till försoning och konfliktlösning har bidragit till fredliga lösningar på lokala konflikter, vilket i sin tur har lett till ökad stabilitet och säkerhet i berörda områden. Sverige har bidragit till ökad kapacitet för fredsbyggande genom stöd till lokala civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för resultatet stödjer Sverige även den långsiktiga stats- och fredsbyggandeprocessen. Under strategiperioden har det skett framsteg i Somalias statsbildningsprocess och tre av fyra nya federala medlemsstater har nu etablerats. Sverige har huvudsakligen stöttat processen via en stabilitetsfond för snabbt och flexibelt stöd (Somalia Stability Fund) samt FNs fond inom ramen för New Deal-strukturen (MPTF). Även om federaliseringsprocessen på kort sikt kan orsaka spänningar är det långsiktiga målet att decentralisera makt till regionala myndigheter och bygga upp deras institutionella kapacitet att tillhandahålla grundläggande samhällstjänster, inklusive säkerhet och rättvisa.

En av de främsta lärdomarna från den första delen av strategiperioden har varit vikten av att tillämpa en holistisk ansats, som inte enbart fokuserar på konfliktlösnings- och försoningsmekanismer utan även på bredare fredsbyggande och konfliktförebyggande insatser. Sverige har därför valt att tolka resultatet inom mänsklig säkerhet bredare än resultatformuleringen, och inkludera insatser som syftar till att adressera missförhållanden i områden där det finns potentiell grogrund för konflikt, genom exempelvis jobbskapande insatser. Sveriges insatser inom andra resultatområden har även bidragit till konfliktförebyggande och fredsbyggande, inte minst stödet till uppbyggnad av rättsstaten, lokal samhällsstyrning och institutionell kapacitet att tillhandahålla samhällstjänster.

En av de största utmaningarna har varit att säkerställa inkluderande processer som erbjuder möjligheter för traditionellt exkluderade grupper, såsom kvinnor, minoriteter och unga, att delta i diskussioner och beslutsfattande. Sverige för en dialog med sina partnerorganisationer om vikten av att inkludera kvinnor och unga samt integrera ett genusperspektiv och könsdisaggregerad data i rapporter och analyser. Som exempel på detta kan nämnas att Liv och Fredsinstitutets partnerorganisationer under 2015 kunde säkerställa kvinnors deltagande i åtta av nio lokala fredssamtal efter dialog med de traditionella ledarna om vikten av att inkludera kvinnor.

Den huvudsakliga konflikten mellan regeringen och Al Shabaab har framförallt hanterats genom militära insatser. Det finns emellertid en ökande medvetenhet om att kompletterande insatser är nödvändiga.

² Resultaten är sammanställda från följande insatser: 52100126 Life & Peace Institute's Conflict Transformation; 52100083 Interpeace Somalia Programme; 51270006 Somalia Stability Fund; 51270004 DRC/DDG Community Driven Recovery and Safety; 52100113 UNDP Governance Rule of Law Somalia; 51270000 Forum Syd Somalia Programme; 51270002 UN MPTF.

Förändringsteorin är fortsatt relevant. Sammantaget är bedömningen att resultatportföljens sammansättning är relevant och bidrar till konfliktlösning och försoning i Somalia. Även om resultat har uppnåtts inom olika projekt och processer har det dock varit svårt att få en samlad bild av de övergripande, aggregerade resultaten. Det är inte alltid tydligt hur lokala dialog- och försoningsprojekt förhåller sig till och påverkar statsbildningsprocessen och vice versa. Genom att öka synergier mellan mänsklig säkerhet och resultatområdet demokrati och mänskliga rättigheter kan Sverige anta en mer strategisk och holistisk ansats. Arbetet för att nå det övergripande resultatmålet fortlöper enligt plan.

3.1.2 Ökat antal av befolkningen, särskilt unga, med sysselsättning som ger tillräckliga inkomster för att försörja sig.

År	2013	2014	2015
Bedömning av:			
Strategieresultatens måluppfyllelse			
Insatsportföljens genomförande			

Indikatorer	Resultat 2014	Resultat 2015	Mål 2017
# kortsiktiga jobb skapade (fördelade på kön).	5 000 ³	13 000 män, 7 000 kvinnor Totalt 20 000	50 000
# långsiktiga jobb skapade, (fördelade på kön).	0	118 kvinnor	2 000
# unga, fördelade på kön, som erhållit yrkesutbildning	2 667 män, 1 224 kvinnor	60	8 000
# statsanställda, fördelade på kön, som får lön via program som Sverige stöder.	3 548 av ca 10 0000	3 907	3 500

Efter en inledande period då fokus låg på att etablera en ny biståndsarkitektur och koordinationsmekanismer inom New Deal, samt på att utforma gemensamma insatser med somaliskt ägarskap, är Sverige nu på väg mot att uppfylla resultatet.

Eftersom försörjning, i meningen jobbskapande för unga och kvinnor, var ett nytt inslag i det svenska utvecklingssamarbetet med Somalia, utformades en ny insatsportfölj som skulle komplettera det mer etablerade stödet till fredsbyggande och mänsklig säkerhet. Världsbanken identifierades tidigt som en viktig aktör, inte bara på detta område, utan även för statsbyggandet i en vidare mening.

Världsbankens relativt snabba och strategiska agerande möjliggjordes av ett initialt etableringsstöd från Sverige. Bankens multipartnerfond (WB MPF) finansierar nu sju projekt som bidrar direkt eller indirekt till jobbskapande, bl.a. genom stärkande av det finansiella systemet genom stöd till Central Bank of Somalia (CBS), av ett gynnsamt företagsklimat, samt stöd till kapacitetsuppbyggande av små och medelstora företag. Här ingår också ett specifikt fokus på att stärka unga kvinnors möjlighet till företagande och tillgång till marknader. Efter ett snabbt agerande från Världsbanken inledningsvis har

³ Resultaten är sammanräknade från följande insatser: 52150012 WB Multi-partner Fund Somalia 2014-2016; 51270002 UN MPTF Somalia; 52100123 Somalia Resilience Programme-SOMREP 2013-2016; 51270006 Somalia Stability Fund.

emellertid många projekt tagit alltför lång tid att nå genomförandefasen och resultat förväntas först under 2016.

Genom FNs multipartnerfond (UN MPTF) stöder Sverige Youth Employment Somalia (YES), ett samarbete mellan den somaliska regeringen och FN⁴ som har en omfattande ansats med tre komponenter; utveckling av värdekedjor, yrkesutbildning och kompetensutveckling, samt renovering av ekonomisk infrastruktur genom kortsiktiga jobb. Åtminstone 30 procent av programmets deltagare skall utgöras av unga kvinnor. En relativt utdragen utvecklingsfas av programmet ledde till vissa förseningar, men även till relativt stort somaliskt deltagande och ägarskap.

Enligt resultatstrategin ska miljö och klimat vägas in i de insatser som har produktiv sysselsättning som resultat. I dagsläget är det endast en pågående insats som har integrerat denna fråga, nämligen Somalia Resilience Programme, som genomförs via ett nätverk av väletablerade internationella NGOs. Ett av dess fyra målen är ett "sundare ekosystem genom främjandet av en rättvis och hållbar hantering av naturresurser". Därtill var Sverige den första givaren att stödja den somaliska regeringens och FN:s gemensamma program för hållbar reduktion av träkolsproduktion genom alternativa försörjningsmöjligheter och förnybar energi. Förutom att orsaka svåra skador på miljön genererar träkolet även intäkter åt Al Shabaab, leder till långvariga konflikter, samt skapar ett beroende av kortsiktiga inkomster från ett ohållbart försörjningsalternativ.

Förutom dessa större insatser ingår även ett antal mindre, innovativa initiativ i portföljen, vilka inleds under 2016. Business Sweden och Forum Syd har gemensamt utformat "Swedish-Somali Business Programme" för att stödja investeringar i Somalia för fler jobb åt unga och kvinnor. SSBP har ett fokus på att involvera den svensk-somaliska diasporan och inkluderar kapacitetsutveckling, en "challenge fund" samt påverkansarbete. Det andra innovativa initiativet som planeras är ett projekt för ökad finansiering av små och medelstora företag genom en garanti till somaliska finansiella institutioner som ska öka tillgången till kapital för innovativa affärsidéer särskilt riktade till kvinnor och unga.

Förändringsteorin är fortsatt relevant. Sveriges strategiska val att fokusera på Somalia Compacts finansieringsmekanismer, strukturer och processer har lett till att resultat försenats, men det har även skapat förutsättningar för en mer omfattande ansats samt starkare somaliskt ägar- och ledarskap, vilket förutses leda till mer långsiktiga och hållbara resultat. Arbetet för att nå det övergripande resultatmålet bedöms ske enligt plan.

3.2 Resultatområde 2: Hälsa och jämställdhet

3.2.1 Fler människor har tillgång till rent dricksvatten och förbättrad sanitet.

Bedömning av: \ År	2013	2014	2015
Strategieresultatens måluppfyllelse			
Insatsportföljens genomförande			

⁴ UNDP, FAO, ILO och Habitat.

Indikatorer	Resultat 2014	Resultat 2015	Mål 2017
(%) # personer som har tillgång till rent dricksvatten(Obs: Rapporterat som aktivitetsindikatorer: Resultatet del av humanitära insatser)		126 vattenkällor renoverade Byggt kapaciteten hos 580 hushåll för hanteringen av vatten och 52 vattenkommittéer har startats och utbildats.	78 750
(%) # personer med tillgång till förbättrad sanitet	inte tillämpligt	inte tillämpligt	30 900
(%) # hälsocentraler med tillgång till rent vatten (och/eller sanitetstjänster)	inte tillämpligt	inte tillämpligt	16
(%) # personer som nåtts av hygienbefrämjande information	inte tillämpligt	inte tillämpligt	30.900

Brist på tillgång till rent vatten, dåliga hygien- och sanitetsvanor är fortsatt ett stort problem i Somalia. Tillgången till vatten, sanitet och hygien har också ett starkt samband med mödrars och barns hälsa. Under 2014 beställde Sverige en förstudie kring vatten, sanitet och hygien, samt hur det internationella samfundet och regeringen bidrog till sektorn. Studien visade att sektorn dominerats av kortsiktiga humanitära insatser och att det fanns därför ett behov av att komplettera dessa med ett långsiktigt utvecklingsarbete i sektorn.

Studien medförde att stödet påbörjades först 2015, vilket är en anledning till bristen på uppfyllda strategieresultat. En annan orsak är att omfattande resultat inom sektorn förutsätter stora finansiella investeringar. Sveriges nuvarande insats i sektorn WASH är den största och den första som har ett långsiktigt utvecklingsperspektiv men är inte tillräckligt stor för omfattande infrastrukturprojekt. Nära samverkan har etablerats mellan denna insats och det svenskstödda hälsoprogrammet för att skapa synergier mellan insatser för förbättrad hälsa samt förbättrad tillgång till vatten, sanitet och hygien. Arbetet för att nå det övergripande resultatmålet bedöms ske delvis enligt plan.

3.2.2 Förbättrad tillgång till en kvalitativ hälso- och sjukvård, bland annat genom att Sverige bidrar till ökat antal förlossningar som är assisterade av utbildad personal och till att ett ökat antal barn ges nödvändiga vaccinationer.

Bedömning av:	2013	2014	2015
Strategieresultatens måluppfyllelse			
Insatsportföljens genomförande			

Indikatorer	Utgångsläge 2013	Resultat 2014	Resultat 2015	Mål
-------------	------------------	---------------	---------------	-----

Mödradödligheten (dödsfall per 100,000 födselar)	850	-	732	600
Barndödlighet (dödsfall per 1,000 födselar)	146	-	137	100
(#) födselar i närvaro av utbildad barnmorska	-	42 464 ⁵ SE andel: 16 136	60,774 SE andel: 14 653	309,600 SE andel: 92,880
(#) av barn <5 år som fått immunskydd av mässling	-	96 127 SE andel: 36 528	197 512 SE andel: 47 620	532,500 SE: 159,750
(#) barn <5 år som behandlats för akut undernäring	-	77 946 SE andel: 29 620	125 599 SE andel: 30 326	456,700 SE andel: 137,010
(#) barnbegränsningsklienter som uppsökt MCH för FP-vård	-	6 345 SE andel: 2 415	19 451 SE andel: 4 037	95,000 SE andel: 28,500

Resultaten är knutna till FNs hälsoprogram som täcker 9 av total 18 regioner i Somalia. Mödra- och barnhälsoindikatorerna bygger på FNs uppskattningar eftersom ingen ny nationell barn/mödradödlighets har genomförts i Somalia.

Viktiga framsteg har gjorts inom hälsoområdet, det FN program som Sverige stödjer har bl.a. bidragit till att en nationell hälsostrategi har tagits fram, ca 5,6 miljoner människor har fått tillgång till primärhälsovård och 370 barnmorskor utbildats.⁶ Det specifikt svenska stödet har bidragit till primärhälsovård för 1,4 miljoner människor och 93 utbildade barnmorskor.⁷

Trots detta har Somalia alltjämt bland de sämsta mödra- och barnhälsoindikatorerna i världen. Sverige är efter UK näst största givare till hälsosektorn i Somalia. Sverige finansierar tillsammans fyra andra givare ett omfattande hälso- och nutritionsprogram (JHNP) som tar hänsyn till både tillhandahållandet av tjänster och kapacitetsbyggandet av hälsovårdssystem. Det fyraåriga programmet genomförs av FN⁸ medan tillsyn görs av Somaliska hälsomyndigheter. Den nyligen genomförda externa halvtidsöversynen visar att programmet i stort sett genomförs enligt plan.

Sverige finansierar även ett mindre pilot projekt för barnmorskor i SRHR via Högskolan Dalarna. Pilotprojektet undersöker om en webbaserad metod är mer kostnadseffektiv för att öka antalet högutbildade barnmorskor i konfliktutsatta länder. Hittills har 24 barnmorskor examinerats med masters examen i SRHR och ytterligare 24 kommer att bli det under 2016.

Även universiteten i Umeå, Uppsala och Lund samt Karolinska Institutet har haft samarbeten inom den somaliska hälsosektorn innan inbördeskriget bröt ut och de är fortsatt engagerade tillsammans med den svensk-somaliska diasporan i ett partnerskap med paraplyorganisationen Somali Research and Education Network.. Förändringsteorin är i stor utsträckning medicinskt relevant, men skulle kunna kompletteras med analys av de socio-politiska och ekonomiska faktorer som är avgörande för den långsiktiga hälsosituationen. Arbetet för att nå det övergripande resultatmålet bedöms ske enligt plan.

⁵ Resultaten utgår från 521001190UN Joint Health and Nutrition Programme

⁶ Resultaten utgår från 521001190UN Joint Health and Nutrition Programme (JHNP)

⁷ Svenskt stöd utgör 25% av finansieringen av JHNP

⁸ UNICEF, UNFPA och WHO

3.2.3 Färre kvinnor utsätts för könsrelaterat våld, bland annat genom att fler lokala samhällen tar avstånd från könsstympning.

Bedömning av: \ År	2013	2014	2015
Strategieresultatens måluppfyllelse			
Insatsportföljens genomförande			

Indikatorer	Utgångsläge 2013	Utfall 2014	Den svenska insatsen 2015	Mål 2016
% minskning av könsstympning/C bland kvinnor (15-49 år) och flickor (0-14 år)	98 % ⁹			90 % bland kvinnor och 35 % bland flickor
# samhällen som förklarat att de slutat med kvinnlig könsstympning	21	54	--	220

Aktiviter för att motverka kvinnlig könsstympning ingår i det gemensamma hälsoprogram som Sverige finansierar. Inom programmet har detta område dock inte fått tillräcklig och tydlig fokus på grund av de många prioriteringar inom programmet. Frågan är även en motvindsfråga där kulturella normer är starka inte minst på landsbygden och det krävs en annan form av engagemang och ansats för bättre resultat. I processen att allokera begränsade medel har det varit svårt att få programmet att prioritera detta område.

Sverige initierade 2015 ett nytt SGBV-pilotprojekt med syfte att etablerat ett DNA-laboratorium för förbättrad forensisk kapacitet med syfte att stärka rättsprocessen för överlevare av sexuellt våld. Detta är en tydlig samverkan mellan hälso- och rättsinstanser. Tanken är att man genom att sammanföra medicinska, juridiska och psykosociala åtgärder i en modell ska kunna erbjuda snabbare och effektivare stöd.

Sverige ger även stöd till UNWOMEN som bidrar till övergripande policyutveckling. Bland annat har det nationella ramverket för prevention och förhindrande av SGBV förbättrats. Genomförandet har dock gått långsamt och på grund av underrapportering och frånvaro av data går det inte att veta hur utbrett det sexuella våldet är. En sexualbrottslag håller dock på att utformas på federal och regional nivå. Andra framsteg är domstolslagen och att det utsetts en justitiekansler och en kriminalvårdschef. Kapaciteten har även stärkts genom etableringen av en enhet för könsrelaterat våld samt en mekanism för hantering av klagomål inom kriminalvården och kvinnliga åklagare har anställts. Arbetet för att nå det övergripande resultatmålet bedöms inte ske enligt plan,

⁹ Resultaten utgår från 521001190UN Joint Health and Nutrition Programme

3.3 Resultatområde 3: Demokrati och mänskliga rättigheter

3.3.1 Stärkt kapacitet hos lokala och centrala institutioner att tillhandahålla grundläggande tjänster, rättskipning och möjligheter till demokratiskt deltagande.

Bedömning av: \ År	2013	2014	2015
Strategieresultatens måluppfyllelse			
Insatsportföljens genomförande			

Detta resultatområde är i praktiken integrerad med den politiska processen i Somalia som Sverige bidrar till både finansiellt och genom politisk dialog. En kombination av aktiviteter, insatser och kontinuerlig dialog bidrar till detta strategieresultat.

Indikatorer	Gradvisa framsteg mot sektormål	Mål 2017
<u>Parlamentet</u> : Ökad kapacitet hos parlamentarikerna att fullgöra sina lagstiftnings-, tillsyns- och representationsuppgifter.	¹⁰ - Parlamentet började engagera sig i budgetarbetet. - Överföring av kapacitet till de nyligen etablerade regionala förvaltningarna - Parlamentet antog åtta resolutioner och lagar	Ökad legitimitet, transparens och ansvarighet hos regionala och federala parlament.
<u>Valet</u> : Val ska 2016 genomföras enligt principen "en person, en röst", i enlighet med grundlagen.	- Lagförslaget om National Independent Elections Commission (NIEC) antogs av parlamentet. 2 av 9 kommissionärer är kvinnor, inkl. ordföranden). - Lagförslaget om Independent Constitutional Review and Implementation Commission (ICRIC). - Ett lagförslag om medborgarskap och politiska partier utformades	Fredlig valliknande övergång 2016 och förberedelser inför valet 2020 enligt principen "en person, en röst".
<u>Statsbildning</u> : Formell etablering av statliga strukturer enligt den provisoriska grundlagen.	- Gräns- och federationskommissionen etablerades 2015. - 3 utav 4 interimadministrationer/delstater i södra och centrala Somalia etablerade.	Delstater etablerade med viss institutionell grundkapacitet
<u>Stärkt kapacitet hos lokala och centrala institutioner</u> :	- Kapacitet byggdes upp vid 14 lokala myndigheter. - Några departement (utbildning, hälsa och vatten) började decentralisera basfunktionerna till regional nivå i nio distrikt. - Lokala upphandlingsriktlinjer reviderades med hänsyn till PFM-reformer. - 3 900 statstjänstemän fick månadslön - Ekonomistyrningssystemet Somali Financial Management Information System började användas 2015 med ökad transparens och förbättrade kontroller.	Decentraliseringspolicies för delstaterna har godkänts och införts i hela Somalia. Ökad kärnkapaciteten i den offentliga sektorn.

¹⁰ Resultaten är sammanställda från följande insatser: 52100113 UNDP Governance Rule of Law; 52100119 UN JPLG; 521270002 UN MPTF; 52100130 IMO Diaspora Project; 31000292 UN WOMEN 2013-2015; 52100083 Interpeace Somalia Programme; 52150003 EISA; 52100067 Diakonia Democracy Programme Puntland; 52150012 WB MPTF 2014-2016.

Rättsstat	- De mobila domstolarna hanterade 1.668 fall. De permanenta domstolarna hanterade 19 000 fall. Därutöver har 38 773 personer erhållit rättshjälp sedan 2013. Under 2015 var det 8 524 klienter (K:4 134, M: 4 390) inklusive 1 480 fall av SGBV. Vid rättshjälpscentraler har enheter för kvinnor och barn etablerats. - En enhet för könsbaserat våld inom åklagarmyndigheten har etablerats liksom en besvärinstans för klagomål. Kvinnliga åklagare har anställts.	Det formella rättsväsendet stärkt, det traditionella juridiska systemet tar i ökad grad hänsyn till jämställdhet.
-----------	--	---

Detta resultat är brett formulerat och innehåller i praktiken tre olika komponenter, i) stärkt kapacitets vid lokala och centrala institutioner, ii) rättsstat och iii) inkluderande politiska processer. Det sistnämnda inkluderar komplexa processer såsom grundlagsreform, valprocesser och federal statsbildning, samt långsiktigt parlamentsstöd, både på central och på federal nivå.

Parlamentet: Det svenska stödet har bidragit till att Somalias parlament har klättrat på World Governance Index. Vidare har Parlamentets kapacitet stärkts gällande lagstiftnings- och tillsynsfunktioner och engagemang i den nationella budgetcykeln.

Valprocessen: En federal valkommission har etablerats under perioden. Sverige har bidragit till att inkluderande konsultationer hölls med olika somaliska intressenter i olika delar av landet inför utformandet av 2016 års valsystem. En viktig förbättring från valet 2012 är en kvot på 30 % kvinnor i båda representanthusen.

Statsbildning: Sverige har bidragit till etablerandet av nya delstatsadministrationer. Samtidigt som processen ses som ett viktigt steg fram mot en federal statsbildning finns frågetecken kring dess legitimitet i befolkningens ögon. En kontinuerlig konfliktanalys samt stöd för att möjliggöra ökat ansvarsutkrävande blir viktig i den kommande perioden.

Grundlagsöversyn: Sverige har bidragit både till etableringen av den konstitutionella tillsynskommittén och den konstitutionella gransknings- och genomförandekommissionen. Vidare har det svenska stöd som kanaliserats via FN och EISA bidragit till ett förslag på konstitutionella förändringar i sammanlagt 10 (av 15) kapitel i den provisoriska somaliska grundlagen.

Stärkt kapacitet i lokala och centrala institutioner: Sverige har bidragit till att bygga upp förvaltningskapacitet på nationell och på lokal nivå. Sverige har dessutom bidragit till förbättrad tillgång till samhällstjänster lokal nivå, som investeringar i vägbyggen, utbildning, samt hälsa och sanitet.

Rättsstat: Sverige har bidragit till processen mot utformningen av ett formellt rättsstatssystem, genom stöd till hela rättskedjan, som inkluderar mobila domstolar juridiskt bistånd samt, utbildning av polis och fängelsepersonal.

Sverige har även bidragit till förbättringen av den somaliska kriminalvården, vilket har kompletteras av den svenska kriminalvården, som har sekunderat fyra personal till UNODC som mentorer till tre fängelser i Somalia. Arbetet för att nå det övergripande resultatmålet bedöms ske enligt plan.

3.3.2 Fler människor har kunskap om och möjlighet att verka för stärkta mänskliga rättigheter.

Bedömning av:	2013	2014	2015
Strategieresultatens måluppfyllelse			
Insatsportföljens genomförande			

Indikatorer	Gradvisa framsteg och resultat mot sektormål	Mål 2017
En oberoende kommission för de mänskliga rättigheterna etablerad och en nationell strategi för mänskliga rättigheter antagen	¹¹ - Lagförslagen gällande Independent National Human Rights Commission (HRC) och Counter-Terrorism (CT) överensstämmer med internationell lag och uppfyller standarder och normer avseende mänskliga rättigheter. - en utvecklingsplan gällande mänskliga rättigheter har antagits	En oberoende mänskliga rättighetskommission har etablerats och fått resurser.
Barnrättskonventionen har antagits	Somalia ratificerade barnrättskonventionen 2015	Antagen utan alltför många restriktioner och genomfördes nationellt
Ett "tracking system" för skyddande av civila är på plats	AMISOM har tagit ett första steg för att hantera denna fråga genom att skapa ett analysystem för spårning av civila drabbade, vilket ännu inte helt införts.	"Tracking system" för skyddande av civila etablerat.

Arbetet med att främja de mänskliga rättigheterna innebär en kombination av utvecklingssamarbete och politisk dialog. Sverige har aktivt bidragit till, och sedan augusti 2014 varit medordförande i, givargruppen mänskliga rättigheter. Sverige stödde Somalias deltagande i den andra rundan av den periodiska översynen av mänskliga rättigheter i januari 2016. En av de rekommendationer som Somalia accepterade under granskningsomgången var ratificeringen av konventionen om att eliminera alla former av diskriminering av kvinnor (Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination Against Women, CEDAW).

I både New Deal och Somalia Compact har mänskliga rättigheter inte någon framträdande plats och definieras som en "mainstreaming" fråga. Detta har medfört begränsningar för det faktiska arbetet för mänskliga rättigheter i Somalia. Detta är viktiga lärdomar inför framtiden. Sverige har genom sitt deltagande i den internationella dialogen aktivt att medverka till att belysa dessa problem och föreslå förbättringar. Slutsatser för Somalia är behovet av ytterligare direkt stöd för denna fråga, samt att den placeras högre upp på agendan för den politiska dialogen.

Ovan nämnda faktorer påverkar även den svenska insatsportföljen på området som inte helt uppfyller det förväntade resultatet. Sverige har emellertid genom politisk dialog och stöd till FN bidragit till att vissa viktiga politiska åtaganden antagits av den federala regeringen i Somalia, såsom ratificerandet av barnrättskonventionen. Färre framsteg har gjorts beträffande den andra delen av det förväntade resultatet, nämligen att stärka rättighetshavarna och deras förmåga att hävda sina rättigheter. Detta beror i stor utsträckning på svårigheten att nå ut till olika samhällsgrupper och bygga upp kapacitet i människors närhet, bland annat på grund av det svåra säkerhetsläget och en utbredd okunnighet om mänskliga rättigheter. Arbetet för att nå det övergripande resultatmålet bedöms ske delvis enligt plan.

3.3.3 Större oberoende och högre journalistisk kvalitet i somaliska medier.

Bedömning av:	2013	2014	2015
Strategieresultatens måluppfyllelse			
Insatsportföljens genomförande			

¹¹ Resultaten är sammanställda från följandet insatser: 52100113 UNDP Governance Rule of Law; 51270002 UN MPTF; 31000292 UN WOMEN 2013-2015; 52100067 Diakonia Democracy Programme Puntland.

Indikatorer	Gradvisa framsteg mot sektormål	Mål 2017
En media- och kommunikationslag som uppfyller internationella standarder har antagits på nationell nivå	¹² - En femårig strategi för mediastöd har utformats. - En medialag har antagits, men formuleringarna uppfyller INTE internationell standard.	En media- och kommunikationslag som respekterar pressfriheten har antagits.
Säkerhets- och skyddsmekanismer för hotade journalister har utformats.	En omfattande säkerhetsplan har utformats.	Säkerheten för journalister har ökat och säkerhetsmekanismer har etablerats.
Strukturer för professionell utbildning har etablerats.	Webkurser har utvecklats för somaliska journaliststudenter och andra media arbetare	Stabila utbildningsinstitutioner har etablerats.

Det svenskfinsierade medieprogrammet som implementeras av IMS/Fojo har försenats, främst på grund av det föreslagna programmets komplexitet och en lång startsträcka för operationaliseringen. IMS-FOJO har sökt att involvera alla relevanta aktörer, både somaliska och internationella, men programmet har attackerats av intressen som vill hindra samarbetet med vissa somaliska parter. Detta har också lett till att två medarbetare vid IMS-FOJO-programmet i Mogadishu hotats och evakuerats till Nairobi.

Vissa framsteg har dock gjorts och bl. a. utformningen av en femårig media-strategi, där även större intressenter bidragit, med målet att stärka det samlade stödet till mediasektorn. Strategin, som godkänts av regeringen, innehåller vissa nyckelområden som journalisters säkerhet, att stärka det juridiska ramverket, främja en etisk journalistik samt höja kompetensen hos journalister i Somalia. IMS/FOJO har även utformat webbkurser för somaliska journaliststudenter och andra arbetar med media. Då Somalia bedöms vara ett av de länder där journalister löper störst risk har säkerhet för journalister ansetts vara en av nyckelkomponenterna i det Sida-finansierade mediaprogrammet.

En delvis kritiserad medialag godkändes i januari 2016. Sverige har aktivt pekat på bristerna i den nya medialagen bland annat genom arbetsgruppen för mänskliga rättigheter och i dialog med Somalias regering. En lärdom som dragits är att det innebär en speciell utmaning att arbeta med medieutveckling i en skör stat och kunna arbeta oberoende utan statens inblandning och samtidigt föra en konstruktiv dialog om frågor som gäller policyer, bestämmelser och medialagstiftning. Arbetet för att uppnå det övergripande resultatmålet bedöms ske delvis enligt plan.

3.3.4 Stärkt egenmakt för kvinnor, bland annat med ambitionen att öka deltagande i politiska processer.

Bedömning av:	År	2013	2014	2015
Strategieresultatens måluppfyllelse				
Insatsportföljens genomförande				

¹² Resultaten är hämtade från 51010005 IMS/FOJO Media Support Somalia

Indikatorer	Gradvisa framsteg mot sektormål	Mål 2017
Ökad medvetenhet om kvinnors rättigheter	¹³ Processen för att ratificera konventionen om att eliminera all form av diskriminering av kvinnor (CEDAW) har inletts.	CEDAW har ratificerats.
Antal kvinnor i beslutsfattande organ	Modellen för 2016 års val fastställer att 30 % av platserna i både under- och överhuset ska reserveras för kvinnor.	Minst 30 % av parlamentsledamöterna är kvinnor.

Jämställdhet är ett viktigt område för Sveriges utvecklingssamarbete och två och ett halvt år in i genomförandet av strategin går det, trots de svåra omständigheterna, att se vissa resultat av strategiska dialoger och insatser. Sverige ger ett kärnstöd till UN WOMEN med målet att både säkerställa organisationens kapacitet och närvaro i Somalia och att stärka integreringen av ett jämställdhetsperspektiv inom FNs alla olika program. Detta innebär också stöd till implementeringen av UNSCR 1325 kring kvinnor, fred och säkerhet, kvinnors politiska deltagande och kvinnors ökade tillgång till rättvisa. Två direkta resultat av detta arbete är att UN Women har kunnat säkerställa ett starkt jämställdhetsperspektiv i rättprogrammet som stöds av Sverige och i det pågående framtagandet av den nationella utvecklingsplanen (NDP).

Genom stödet till UN WOMEN och andra FN-program har könsbalansen inom olika institutioner förbättrats. Förutom ovan nämnda framsteg har även ministeriet för kvinnor och mänskliga rättigheter i Mogadishu stärkts i dess roll att säkerhetsställa att ett jämställdhetsperspektiv integreras i juridiska ramverk och policys, i statsbildnings-, val- och grundlagsgranskningsprocesserna, samt i planering och budgetering. En nationell jämställdhetspolicy har även arbetats fram.

Precis som när det gäller mänskliga rättigheter är arbetet med jämställdhet en kombination av utvecklingssamarbete och politisk dialog, och innebär finansiering av specifika program, att ett jämställdhetsperspektiv integreras i alla program och Sveriges deltagande i olika forum för dialog. Detta arbete kommer att försätta och ytterligare stärkas genom ett ökat fokus på jämställdhet inom alla tre resultatområden. Arbetet för att nå det övergripande resultatmålet bedöms ske enligt plan

4. Synergier med andra strategier

Utbetalt belopp inom andra anslagsposter som gick till Somalia 2015	MSEK
Humanitära insatser	139,5
Stöd genom svenska organisationer i det civila samhället	19,5
Garantier	(3 MSEK planerat för 2016, 6 MSEK 2017)

Utvecklingsstrategin för Somalia har starka kopplingar till strategin för humanitärt bistånd. Det är en uttalad ambition att stärka och aktivt främja synergier mellan dessa två. Detta har skett genom specifikt stöd till resiliens via Somalia Resilience Programme (SOMREP) där Sverige kombinerat humanitär och långsiktig finansiering, samt aktivt påverkansarbete genom Sveriges ordförandeskap i givargrupperna för både utvecklingsstöd och humanitärt bistånd, liksom andra humanitära forum såsom Common Humanitarian Fund (CHF) och Humanitarian Country Team. Därtill har ökad samverkan mellan resiliens och olika delar av hela utvecklingsportföljen förespråkats, inklusive specifikt fokus på områdena hälsa och internflyktingar.

¹³ Resultaten är sammanställda från följande insatser: 52100113 UNDP Governance Rule of Law; 51270002 UN MPTF; 31000292 UN WOMEN 2013-2015

Under resten av strategiperioden kommer dessa synergimöjligheter att utvecklas vidare. Med utgångspunkt i portföljanalyserna ska specifika aktiviteter utformas inom ett antal program i utvecklingsportföljen där kopplingar kan stärkas. Kompetensutveckling i resiliens kommer att äga rum under 2016 och en kartläggning av länken mellan hälsosektorn och det humanitära hälsostödet ska genomföras. Medel har även öronmärkts för katalytiska och innovativa insatser för stöd till internflyktingar och fördrivna. Vad gäller utvärderade resultat¹⁴ så kan man påvisa att mer än hälften av de hushåll som deltagit i SOMREPs program har bättre tillgång till mat än andra hushåll, har en lägre skuldnivå och lättare tillgång till krediter, har högre och mer diversifierad inkomst, återhämtar sig snabbare efter torka eller översvämningar och anser sig själva vara mer resistenta mot kriser än tidigare.

Vad gäller synergier med stöd via svenska enskilda organisationer, så genomför Forum Syd Somalia Diaspora Programme 2015-2017, där den svensk-somaliska diasporan engageras för att stärka civilsamhället och lokal utveckling i Somalia. Detta program, som finansieras av Somalia-anslaget, är nära kopplat till och koordinerat med insatser som finansieras genom de resurser Forum Syd får via Sida/CIVSAM. Projekt finansierade av båda anslagen kommer att bidra till samma resultatramverk och rapportering av resultatuppfyllelse förväntas från och med 2016. Under det senaste året har förberedelser gjorts för stöd till ett innovativt SME Financing Guarantee Project. Detta projekt, som kan spela en banbrytande och katalytisk roll i den somaliska kontexten, har potential att skapa sysselsättningsmöjligheter genom att öka tillgången till kapital för affärsidéer i Somalia och särskilt sådana som är riktade till kvinnor och unga.

5. Givarkontext

Biståndets (totala) andel av statsbudgeten utgör 43% ¹⁵ .	Sveriges andel av totala biståndet utgör 6 % (10 % av det bilaterala biståndet).
"Somalia Compact" 2014-2016 stöds av hela det internationella samfundet.	Den gemensamma EU-strategin är "National Indicative Programme" för Somalia, vilken gäller 2014-2020. Det finns för närvarande inget gemensamt EU-program för Somalia.
De fem största givarna (organisationer eller länder) var 2015 (i fallande ordning): EU, Storbritannien, USA, Sverige och Norge.	Sverige är den 3:e största bilaterala givaren av utvecklingsbistånd, efter Storbritannien och USA. Av EU:s medlemsländer är Sverige den näst största givaren. Sverige är den näst största bilaterala givaren till SDRF-program, dvs. gemensamt avtalade mellan givare och regeringen inom New Deal-ramen. Sverige var 2015 den 7:e största bilaterala givaren av humanitärt bistånd och 2014 den 4:e största.

En betydande volym av utvecklingsstöd har riktats direkt till Somalia sedan Somali Compact antogs 2013. Under 2014 bidrog det internationella samfundet med 607 MUSD i utvecklingsstöd och 672

¹⁴ De amerikanska universiteten Tufts och Cornell genomförde en djuplodande kvantitativ och kvalitativ halvtidsutvärdering av SOMREP. Studien är statistiskt och metodologisk solid, och även om följestudier behövs för att avgöra exakt vilka effekter som kan attribueras till SOMREP är trenderna tydliga och lovande. Indikatorer för resiliens utvecklades av de deltagande universiteten. Rapporten finns att tillgå i sin helhet

¹⁵ Enligt bedömningar av Somalias regering och Världsbanken. Alla övriga siffror baseras på "Aid Flows in Somalia", en kartläggning som gjordes i februari 2016 av Aid Coordination Unit (ACU), med Världsbankens och UNDPs stöd. Alla siffror baseras på rapporterade utbetalningar under 2015

MUSD i humanitärt bistånd. Motsvarande siffror för 2015 är 675 respektive 593 MUSD. 660 MUSD är planerade för långsiktiga utvecklingsinvesteringar under 2016. Även det internationella bidraget till fredsbevarande insatser, som inte kategoriseras som utvecklingssamarbete, har varit omfattande under perioden. AMISOM erhöll 440 respektive 624 MUSD under 2014 respektive 2015.

Trots att de internationella utvecklingsinvesteringarna ökat sedan 2013 råder det samsyn kring att genomförandet av New Deal-agendan i Somalia är underfinansierat med tanke på den historiska möjlighet landet nu har att bryta cirkeln av våldsamma konflikter och fattigdom. Världsbanken, FN och andra utvecklingspartner minskar och senarelägger aktiviteter på grund av begränsad finansiering, och deras liksom biståndssarkitekturen kapacitet nyttjas inte optimalt.

En ökande del av det långsiktiga utvecklingsstödet kanaliseras via SDRFs finansieringsmekanismer, dvs. de av Världsbanken och FN-administrerade fonderna, i enlighet med New Deals principer. Detta stärker de somaliska myndigheternas inflytande över utvecklingssamarbetets prioriteringar. Sverige har sedan 2014 kanaliserat minst 33 procent av det totala stödet via dessa kanaler.

Det somaliska ägarskapet och prioriteringar har blivit allt mer tydliga, först i Somali Compact och nu i den nationella utvecklingsplan som håller på att utformas. Givarna, som möts i Somali Donor Group (SDG) för intern koordination har varit generellt positiva till Somalias ledarskap och deltagit aktivt i den nya SDRF-strukturen. Sverige, som koordinerar sina aktiviteter med främst de nordiska länderna, men även med EU och Storbritannien, har spelat en framträdande roll för den nya biståndsstrukturen som medordförande för arbetsgrupperna för de fredsbyggande och statsbyggande målen (Peace and Statebuilding Goals, PSG) som gäller inkluderande politik, samt 2014-2015 även för PSG4 rörande ekonomisk utveckling. Sverige är även medordförande för SDG liksom givararbetsgruppen för mänskliga rättigheter, samt för den informella humanitära givargruppen.

6. Slutsatser och rekommendationer

Övergripande slutsatser

Halvtidsöversynen visar att strategin fortfarande är relevant och att det svenska utvecklingssamarbetet genomförs i stor utsträckning enligt plan. Inget behov av att förändra strategin inför återstående period föreligger.

Trots utmaningar görs framsteg inom nästan alla resultatområden och det svenska utvecklingssamarbetet ger resultat. Sverige är en av de största bilaterala givarländerna och spelar en framträdande roll i den nya biståndsstrukturen där politik och utvecklingssamarbete är nära sammankopplade.

Bredden på den svenska strategin har medgivit flexibilitet i genomförande, men har även inneburit att alla resultatområden inte erhållit tillräcklig finansiell allokering för att nå förväntade resultat. Detta gäller framförallt resultatet gällande förbättrad tillgång till vatten, sanitet och hygien, stöd till mänskliga rättigheter, samt jämställdhet. Det svåra säkerhetsläget som råder i stora delar av landet är den mest framträdande utmaningen för utvecklingssamarbetet. Det innebär inte att utvecklingssamarbetet eller humanitära insatser är omöjliga att genomföra, men det medför att dessa blir komplexa och kostsamma att genomföra och följa upp. Sverige behöver därför ha en väl underbyggd och realistisk syn på de investeringar som krävs för att bistånd i konfliktutsatta situationer ska uppnå avsedda resultat.

Sverige ska även fortsättningsvis anamma en konfliktkänslig ansats inom utvecklingssamarbetet och kommer undersöka möjligheter att göra regelbundna ”lätta” konfliktanalyser i mötesform snarare än studier. Sverige ska även fortsatt utveckla uppföljningsmekanismer för utvecklingssamarbetet. Detta innebär utveckling av innovativa arbetssätt, som exempelvis uppföljningar gjorda av tredje part och

perceptionsstudier som komplement till fältbesök. Det är även fortsatt av största vikt med ett integrerat arbetssätt där politisk dialog och utvecklingssamarbete går hand i hand.

Ambassadens politiska- och säkerhetssektorengagemang bedrivs i dagsläget nästan uteslutande i Somalia – företrädesvis Mogadishu. Även biståndets samordning och uppföljning flyttar gradvis till Somalia. Det bör övervägas, i samråd med UD, att flytta en eller två tjänster till Mogadishu på mer permanent basis. Innovativa lösningar kan krävas, t ex rotationssystem mellan handläggare. Sveriges deltagande i den gemensamma eventuella EU-anläggningen, sannolikt med bättre levnadsbetingelser än idag men samtidigt begränsat med plats, är en viktig faktor i denna diskussion.

Ökat fokus på och resurser till jämställdhet inklusive SRHR och kvinnors egenmakt är Sveriges viktigaste prioritering inför återstoden av strategiperioden. Detta innebär att jämställdhet kommer att genomsyra hela det svenska stödet till Somalia och stödjas utifrån ett integrerat angreppssätt där tex hälsa/SRHR, rättigheter, säkerhet och tillgång till resurser kombineras i resultatöverskridande insatser.

Länken mellan utvecklingssamarbetet och det humanitära stödet har utvecklats, inte minst Sveriges stöd till resiliens. Nu finns det ytterligare möjligheter att stärka denna länk genom att inkludera resiliens, migration och humanitära behov i den nationella utvecklingsplanen. vidare. Detta utgör en prioritet under kvarvarande strategiperiod.¹⁶

Den somaliska diasporan i Sverige har på olika sätt involverats i utvecklingssamarbetet med Somalia, bland annat i områden som att stärka civilsamhället, institutionell kapacitetsutveckling samt företagsutveckling och jobbskapande. Diasporan tillför ett mervärde som utvecklingsaktör och möjligheter att utveckla detta ytterligare i samverkan med andra givare, inte minst de nordiska länderna och Världsbanken, ska övervägas. För närvarande pågår ett arbete att förbättra kommunikationskanalerna med diasporan i Sverige.

Det internationella policyramverket New Deal for Fragile States har varit vägledande för det svenska utvecklingssamarbetet sedan Somali Compact antogs i september 2013. Etableringen har varit både långvarig och mödosam men resulterat i ökat somalisk ägarskap och förbättrad koordinering. Även om samordningsarkitekturen fortfarande har brister, exempelvis när det gäller att involvera civilsamhället, fungerar nu samarbetet inom New Deal-strukturerna relativt väl.¹⁷

Somalia Compact har relativt stort fokus på statsbyggande och kapacitetsutveckling av institutioner på federal och regional nivå vilket lett till en ökad efterfrågan på fredsbyggande insatser för att säkerställa en hållbar statsbildningsprocess. Ett ökat stöd till fredsbyggande med stark koppling till mänskliga rättigheter och stärkande av rättstatens institutioner och ett genomgående fokus på kvinnor, fred och säkerhet bör därför prioriteras.

Den nya nationella utvecklingsplanen (NDP) kommer att medföra nya somaliska prioriteringar, men biståndsstrukturen förväntas inte att ändras drastiskt. Även om den modifieras bör koordineringsstrukturen med en nära sammankopplingen av områdena politik, säkerhet och utveckling, samt med tydliga partnerskapsprinciper och ett gemensamt ramverk för ömsesidigt ansvarsutkrävande mellan internationella samfundet och regeringen.

¹⁶ Behovet av ytterligare fokus på jämställdhet, närmare koppling mellan humanitärt och långsiktigt stöd, samt synergier mellan insatser inom olika resultatområden är alla slutsatser som drogs vid en workshop i oktober 2015 i Nairobi som genomfördes med stöd av OECD/DAC.

¹⁷ Slutsatserna baseras även på "Independent review of the New Deal Engagement", 2016, Sarah Hearn, samt "Case Study of the New Deal in Somalia for the IDPS", 2015, Sagal Abshir.

Slutsatser rörande portföljen inom resultatområdena

Mänsklig säkerhet och försörjning

Mänsklig säkerhet¹⁸ har tolkats brett i stället för att man strikt fokuserade på mekanismer för konfliktlösning. Många av de aktiviteter som finansierats är redan kopplade till mänskliga rättigheter, rättsväsendet och statsbyggande, inklusive tillgången till samhällstjänster, främst inom hälsosektorn. Framöver bör stöd till före detta kombattanter, inklusive rehabilitering av barnsoldater samt avhoppare från väpnade grupper, övervägas. Fredsbyggande och dialogskapande insatser för att hantera potentiella och pågående konflikter bör också övervägas.

Inom det pågående stödet bör ökat fokus läggas på motverkande av våldsbejakande extremism och social försoning på lokal nivå, samt på att stärka implementeringen av UNSCR 1325 och efterföljande resolutioner. På lång sikt bör det globala hållbarhetsmålet om fredliga och inkluderande samhällen (mål nummer 16) explicit styra Sveriges engagemang på detta område, där försoning, rättsstatsprincipen, reformering av rättsväsendet och mänskliga rättigheter ingår.

Inom området försörjning, dvs. jobbskapande för speciellt unga och kvinnor, har resultat nu börjat uppnås efter en relativt lång uppstartsprocess. Under återstoden av strategiperioden ska fokus ligga på uppföljning av de nya finansieringsmekanismernas effektivitet, integrera kvinnors ekonomiska egenmakt i alla insatser, stärka kopplingen till resiliens, inklusive hållbara lösningar för internflyktingar och migration samt att överväga ytterligare engagemang för Grön Ekonomi främst rörande förnybar energi och fiske. Inför nästa strategi behöver man diskutera vilken roll inkluderande tillväxt ska ha inom det svenska samarbetet med Somalia.

Hälsa och jämställdhet

Betydande resultat har uppnåtts på hälsoområdet, medan resultaten inom vatten och sanitet samt jämställdhet varit begränsade. Ökat fokus för kvarvarandeperioden av strategin ligger i att dels tydligt integrera vatten och sanitet med hälsa för förbättrat resultat vad gäller minskad barndödlighet, och att strategiskt och tydligt fokusera på rätten till hälsa inklusive SRHR för att förbygga kvinnlig könstympling, sexuellt våld mot kvinnor, tvångsäktenskap. För att göra detta på ett effektivt sätt, krävs det nya och innovativa arbetsmetoder för att komma åt och förändra de svåra kulturella och sociala normer som begränsar kvinnor. Intressant är att utforska rollen de religiösa lärda har/kan ha för att åstadkomma social förändring.

Fortsatt stärkande av synergier med svenska aktiviteter inom andra resultatområden, inte minst vad beträffar jämställdhet och mänskliga rättigheter är en prioritet. En annan framtida prioritering är att utöka investeringarna i SRHR och i synnerhet de svenska initiativen för ökad närvaro av utbildade barnmorskor för att förbättra resultaten för mödrar och nyfödda. Resultatbaserad finansiering bör övervägas för att öka statens kapacitet att hantera hälsofrågor samt för att stärka vårdssystemet.

Sverige är den första givare som börjat stödja WASH i ett långsiktigt utvecklingsperspektiv. Det har varit svårt att utforma en långsiktig lösning, men det pågår nu ett pilotprojekt för att öka intresset för denna sektor hos regeringen och andra internationella partners. Nuvarande ansats är dock utformad som en underkomponent till hälsosödet. Detta bedöms vara positivt eftersom det möjliggör synergier mellan resultaten då förbättrad tillgång till vatten och sanitet fokuseras till områden i närhet till hälsostationer inom hälsoprogrammet. Ett alternativt ansats hade varit att med utökade finansiella resurser utveckla ett sektorstöd och därmed nå större resultat, vilket inte ansetts realistiskt givet de finansiella begränsningarna. Få resultat har uppnåtts vad gäller förebyggande av sexuellt och könsrelaterat våld och FGM. Därför övervägs nu stöd till ett antal pilotprojekt. Ökat fokus på och mer resurser till jämställdhet, inklusive sexuellt och könsrelaterat våld, föreslås vara en prioritet under resten av strategiperioden.

¹⁸ "Förbättrade mekanismer för konflikthantering och försoning på lokal och nationell nivå".

Demokrati och mänskliga rättigheter

Detta resultatområde är brett formulerat och inkluderar en rad delområden vilket innebär att portföljen är bred och möjligen bör konsolideras något under resterande strategiperiod. Insatserna inom ramen för demokratidelen av resultatområdet har fokuserat på statsbyggande och kapacitetsutveckling av olika institutioner. För att framöver balansera upp detta föreslås att portföljen kompletteras med ett koordinerat fokus på lokal samhällstyrning, brett politiskt deltagande och ansvarsutkrävande. Från ett konfliktperspektiv är det även nödvändigt att aktivt arbeta för ökad transparens inom de politiska processerna för att stärka legitimiteten hos de nya administrationerna. Att stödja media och journalistik har visat sig vara mer komplicerat än förutsett i den svåra somaliska kontexten. Sverige avser att stärka länken mellan skydd och rättigheter utifrån både det humanitära och utvecklingsperspektivet, inte minst för internflyktingar i städer. Sverige ska fortsättningsvis stödja insatser för att öka medvetenheten om mänskliga rättigheter, säkra tillgången till rättsliga prövningar och klagomålsinstanser.

Under den kvarvarande delen av strategiperioden kommer det pågående engagemanget inom resultatområdet att fokusera på stödet till de politiska processerna kring det planerade valet 2016 samt på stärkande av mänskliga rättigheter och kopplingen till FN:s säkerhetsrådsresolution 1325. Ett stärkt fokus på kvinnors egenmakt och politisk delaktighet kommer under resten av strategiperioden att ingå som del i ett större jämställdhetsarbete. Som tidigare nämnts föreslås SDG 16 "fred, rättvisa och institutioner" vara vägledande för framtida.

6.1 Implikationer för omstyrning av innevarande strategi

Ingen övergripande omstyrning av innevarande strategi är nödvändig. För ett stärkt fokus på och ökat stöd till jämställdhet i Somalia, så att jämställdhet prioriteras högst under den kvarvarande delen av strategiperioden, är det dock viktigt att både stärka det pågående arbetet och hitta nya strategiska insatser och sätt att arbeta på olika nivåer. Det behöver även föras mer fokuserad och konkret dialog, på politisk nivå och inom utvecklingssamarbetet. För att uppnå ökade resultat under resterande strategiperiod föreslås att mer kraft läggs på att uppnå synergier mellan resultatområden.

6.2 Rekommendationer för kommande strategi

Under denna period har Somalia tagit över mer av biståndskoordinationen än väntat. Vidare har de somaliska prioriteringarna blivit allt mer tydliga, först i Somali Compact och nu i den nationella utvecklingsplan (NDP) som håller på att utformas. Tanken är att NDP ska omfatta de hållbara utvecklingsmålen och kunna användas som en regelrätt fattigdomsbekämpningsstrategi (Interim Poverty Reduction Strategy Paper, IPRSP), vilket är nödvändigt för skuldavskrivning och för att multilaterala lån ska kunna utfärdas. Om dessa målsättningar uppnås och Somalia tar ett brett ledarskap och ansvar ska NDP och dess ramverk ligga till grund för ett framtida svenskt stöd. Den nuvarande strategins resultatområden kommer sannolikt vara fortsatt relevanta. Detta gäller inte minst jämställdhet bör utgöra fortsatt prioritet för det framtida svenska utvecklingssamarbetet länkat till det hållbara utvecklingsmålet nr. 16 om fredliga och inkluderande samhällen som bör bli ett fokusområde inom den kommande strategin.

En bredare ansats bör övervägas i kommande strategi, som inte enbart inkluderar utvecklingssamarbete utan även fredsbyggande, humanitärt stöd, migration samt säkerhet/försvar. Detta skulle länka tydligt mot New Deal-ramverket och sannolikt bidra till ett mer sammanhållet och strategiskt svenskt stöd. Dessutom kan globala, regionala och subregionala dimensioner inkluderas för att skapa tydliga länkar mellan bilateralt, subregional och globalt stöd i gränsöverskridande frågor. Inom en bredare strategi kan olika finansieringsramar samverka och utvecklingssamarbetet kan kompletteras med finansiering från fredsbyggande-, försvars-, migrations- och justitie finansiering.

ⁱ Behovet av ytterligare fokus på jämställdhet, närmare koppling mellan humanitärt och långsiktigt stöd, samt synergier mellan insatser inom olika resultatområden är alla slutsatser som drogs vid en workshop i oktober 2015 i Nairobi som genomfördes med stöd av OECD/DAC